

Opinia „Zlikwidować przepaść innowacyjną”

(2013/C 218/03)

KOMITET REGIONÓW

- Uważa że, w przypadku wielu zjawisk społeczeństwa cyfrowego można było zaobserwować, że najważniejsze przemiany mają swój początek na najniższym szczeblu oraz że dominować musi nastawienie polegające na odkrywczej przedsiębiorczości.
- Stwierdza że innowacyjne społeczności funkcjonują jako ekosystemy dzięki tworzeniu systemowych sieci wartości w świecie bez granic.
- Uważa, że regiony potrzebują nowych skupisk ożywionego współtworzenia innowacji. Można je określić jako „ogrody innowacji” i „platformy wyzwań”, które razem stanowią prototypowe miejsca pracy sprzyjające kształtowaniu przyszłości.
- Popiera nowe inwestycje w otwarte innowacje i *crowdsourcing*. Są to kluczowe pojęcia związane z inteligentnym miastem i udziałem obywateli.
- Sądzi, że należy rozwinąć koncepcję „połączonych inteligentnych miast” i rozszerzyć ją na całą Europę.
- Zachęca Komisję do tworzenia programów na rzecz „przedsiębiorczych odkryć” funkcjonujących na wielu poziomach i identyfikujących najbardziej skuteczne rozwiązania przynoszące korzyści na szczeblu lokalnym i europejskim.
- Uważa w odniesieniu do gospodarki obiegowej na rzecz wiedzy, że należy ponownie wykorzystać wyniki programów i projektów w zakresie badań i innowacji finansowanych przez Komisję Europejską i poszczególne kraje.
- Stwierdza, że najlepsi pionierzy w zakresie rozwoju i prowadzący ogólnoeuropejskie projekty powinni uzyskiwać finansowanie z programu „Horyzont 2020” i Funduszu Spójności – ma to na celu także testowanie skutecznych metod i narzędzi w ramach praktycznej współpracy i transgranicznego uczenia się.

Sprawozdawca

Markku MARKKULA (FI/PPE), członek Rady Miasta Espoo

I. TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH INNOWACYJNOŚCI

1. Na wniosek prezydencji irlandzkiej Komitet Regionów przygotowuje przemyślane i poparte argumentami propozycje zwiększenia innowacyjności i likwidacji przepaści innowacyjnej. Jednym z celów obecnej kadencji Komitetu jest opracowanie propozycji dotyczących (1) środków wymaganych od regionów i ich różnych podmiotów oraz (2) środków wymaganych w ramach programów Komisji Europejskiej, finansowania oraz innych działań.

2. Zadanie wytyczone przez prezydencję irlandzką można zrealizować tylko poprzez wyliczenie i opisanie szeregu działań, które należy wdrażać równolegle i które są powiązane potrzebą zmiany szeroko rozumianej kultury pracy. Podejmowane w ostatnich latach działania UE, większości państw członkowskich, a także regionów można z grubsza scharakteryzować jako masową produkcję wysokiej jakości sprawozdań i planów. Unijne inicjatywy przewodnie oraz plany opracowywane przez rozmaite dyrekcje generalne same w sobie bez wątpienia są świetne, jednak nie zmienia to faktu, że nie są one niczym więcej jak tylko planami i nie gwarantują zmiany intelektualnego podejścia, które konieczne jest w praktycznym działaniu regionów całej Europy. W przypadku wielu zjawisk społeczeństwa cyfrowego można było zaobserwować, że najważniejsze przemiany mają swój początek na najniższym szczeblu oraz że dominować musi nastawienie polegające na odkrywczej przedsiębiorczości. Określenie „przedsiębiorca” jest w tym kontekście nieodpowiednie, gdyż często interpretuje się je zbyt wąsko. Ta odkrywczość to również coś więcej niż innowacja. To raczej nowe działania obejmujące analizę, eksperymenty i uczenie się, jeśli chodzi o to, co należy jeszcze zrobić w odpowiednim przemyśle lub podsystemie w dziedzinie badań naukowych, rozwoju i innowacji, aby poprawić panującą sytuację. Odkrywczą przedsiębiorczość obejmuje eksperymenty, podejmowanie ryzyka, a także ponoszenie porażek. Oznacza ona, że jednostki, często pracując wspólnie w sieci kontaktów, oceniają alternatywy, wytyczają cele i opracowują innowacje w sposób wolny od uprzedzeń. Ten rozwój sytuacji wymaga również stworzenia obywatelom, społecznościom i przedsiębiorstwom możliwości wypowiedzi, gdyż zwykle często odnoszą oni wrażenie, że nie mają w takich kwestiach głosu.

3. Ponieważ tematem tej opinii jest kwestia, jak zwiększyć innowacyjność i zmniejszyć przepaść innowacyjną, szczególnie przy wykorzystaniu programów unijnych, przedstawione tu wytyczne i propozycje dotyczące polityki pokazują, że te konieczne zmiany da się przeprowadzić. W Europie musimy:

(i) wspierać cele, które należy osiągnąć w zakresie konkurencyjności i innowacji do 2020 r., zwłaszcza poprzez stałe inwestycje w edukację i szkolenia;

(ii) podkreślać znaczenie równowagi między innowacjami technologicznymi, projektowymi i społecznymi zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, na które wpływa daleko idąca digitalizacja;

(iii) dążyć do innowacji społecznych, za pomocą żywych laboratoriów, urzędzeń doświadczalnych oraz otwartych metod innowacji w ramach regionalnego kształtowania polityki innowacyjności, z jednoczesnym włączeniem obywateli w prowadzone działania;

(iv) podkreślać rolę otoczenia lokalnego i regionalnego, wspierającego integrację kształcenia wyższego, badań i biznesu;

(v) wdrażać trójkąt wiedzy jako kluczową zasadę w europejskiej reformie uczelni wyższych (większa synergia między badaniami, edukacją i innowacjami);

(vi) podkreślać kluczową rolę infrastruktury badawczej w innowacyjnych systemach opartych na wiedzy;

(vii) skupiać się w większym stopniu na aktywnym stosowaniu innowacyjnych zamówień publicznych, w połączeniu z uproszczeniem procedur;

(viii) podkreślać znaczenie ogólnoeuropejskiej współpracy i transnarodowych projektów współpracy między regionami, z wykorzystaniem innowacyjnego wsparcia i strategii inteligentnej specjalizacji;

(ix) podkreślać potencjał współpracy transgranicznej, w tym inwestycji wewnętrznych oraz zewnętrznych z UE;

(x) poprawiać kompetencje w zakresie innowacji i wspierać nowe podejście innowacyjne oparte na dialogu, współpracy i kreatywności, aby wyciągać lekcje z najlepszych praktyk;

(xi) zachęcać do inicjatyw oddolnych: współtworzenia, współprojektowania i współwytwarzania, rzeczywistej współpracy obejmującej wymianę wiedzy fachowej, zamiast zachęcania rządów do opracowywania nowych „rozwiązań” dla obywateli; ta szeroka współpraca, angażująca ludzi ze społeczności lokalnych, jest również niezbędna do praktycznego wprowadzania w życie innowacyjnych pomysłów w różnych kulturach w całej Europie;

(xii) zainteresować biznes udziałem nie tylko w innowacjach, lecz również w „innowacjach na rzecz tworzenia bogactwa”, gdzie bogactwo oznacza coś więcej niż zysk i odnosi się do poprawy jakości życia i tworzenia szczęśliwego i zdrowego świata.

Te rodzaje podejścia nie są jednak wystarczające: należy w większym stopniu zbadać istotę innowacji.

II. UWAGI OGÓLNE I ZALECENIA POLITYCZNE

4. Środki wdrażane w ramach strategii „Europa 2020” nie przyniosły wystarczających rezultatów w sferze działalności innowacyjnej. Na szczęblu UE powstało wiele użytecznych materiałów i propozycji, niemniej trzeba przesunąć punkt ciężkości finansowania i programów UE na praktyczne działania na szczęblu lokalnym i regionalnym.

5. Należy osiągnąć ścisłą współpracę między projektami i programami badawczo-rozwojowymi związanymi z tworzeniem, działaniem i skutecznością lokalnych ekosystemów innowacji. W tym celu potrzebujemy nowych rodzajów europejskiego partnerstwa w dziedzinie badań. Odnowa i transformacja są często oparte na koncepcjach zorganizowanej współpracy oraz innowacyjnego i skutecznego wykorzystania kluczowych technologii wspomagających. Szersze udostępnienie ich dla projektów europejskich wzbogaci i dalej rozwinie ich potencjał w zakresie wywierania rzeczywistego wpływu i uzyskiwania wyników, w oparciu o które można podjąć działania. Dzięki finansowaniu UE na rzecz partnerstw regionalnych i współpracy opartej na inteligentnej specjalizacji mogą one stać się elementami europejskich innowacji transgranicznych i regionalnymi platformami innowacji społecznych.

6. Zmiana paradygmatu: digitalizacja już teraz przynosi wszechogarniające zmiany. Decydenci szczębla lokalnego i regionalnego powinni wykorzystać dostępne możliwości, a reforma procesów działalności usługowej powinna znaleźć się wśród priorytetów. Jednocześnie należy promować szerokie rozpowszechnianie usług cyfrowych w sektorze publicznym, rozwijanie e-umiejętności u wszystkich obywateli oraz nowo zakładane i szybko rosnące przedsiębiorstwa tworzące aplikacje mobilne.

7. *Digitalizacja jest motorem zmian*, a konwergencja w kierunku usług cyfrowych jest coraz szybsza. Nowe otoczenia biznesowe i sektory tworzenia wartości są często napędzane nowymi zachowaniami konsumentów – dzięki otwartości oraz wykorzystywaniu projektów skupionych na użytkowniku. Podważają one odgórne podejście do twórczości, odziedziczone po starym, analogowym świecie. Choć digitalizacja sprzyja jeszcze większej globalizacji usług, pozycja Europy nie jest optymalna: w tym światowym wyścigu nie jesteśmy liderami.

8. Technologie chmury obliczeniowej umożliwiają dostęp do najlepszych oferowanych usług, niezależnie od czasu i miejsca. Ten sposób rozwijania i świadczenia usług w ciągu kilku następnych lat zastąpi znaczną liczbę tradycyjnych usług,

w których „bycie na miejscu” jest decydującym czynnikiem. Nie będzie już trzeba dysponować na każdym kroku sprzętem komputerowym. Pociągnie to także za sobą rozwój usług ICT oraz globalnych sieci współpracy przedsiębiorstw, administracji publicznej i innych społeczności oraz zarządzanie tymi usługami i sieciami. Komisja powinna zachęcać do takich inicjatyw, znanych jako e-przywódstwo, poprzez aktywne programy partnerskie.

9. Nie możemy sprostać wyzwaniom społecznym poprzez pomniejsze dostosowania i konwencjonalne metody zarządzania. Zwiększenie kapitału odnowy ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia sukcesu: kreatywność, innowacyjność i odwaga, by dokonywać innowacji i reform, są zasadniczymi elementami sukcesu dla decydentów na szczęblu lokalnym i regionalnym. Jednocześnie należy zlikwidować blokady w funkcjonowaniu organów administracji publicznej, by dzięki większemu marginesowi swobody działania lepiej wykorzystać kreatywność decydentów.

10. Zmotywowane jednostki są w centrum regionalnej polityki innowacyjności. Innowacje są tworzone przez ludzi i dlatego jest to proces przede wszystkim związany z człowiekiem i społeczeństwem. Czynniki, które mają wpływ na innowacje, nie są ograniczone w ramach organizacji: najważniejsze motory procesu innowacji na różnych etapach często pojawiają się w wyniku interakcji między ludźmi w ramach poszczególnych interfejsów.

11. Badania naukowe powinny zaspokajać zarówno krótko-, jak i długoterminowe potrzeby. Tylko niewielki odsetek miast, przedsiębiorstw i innych społeczności optymalnie wykorzystuje wyniki badań naukowych. Trzeba również zwrócić uwagę, że niewielu naukowców wie, jak przedstawić swą wiedzę i wyniki badań władzom publicznym, przemysłowi i innym podmiotom, tak by były one ciekawe i przydatne w mierzeniu się z wyzwaniami. Europa musi zatem dokonać znaczących zmian kulturowych i zmienić kierunki finansowania, aby zapewnić aktywne wykorzystanie najnowszej wiedzy badawczej na szczęblu lokalnym i regionalnym. KR uważa, że MŚP są ważnym katalizatorem umożliwiającym wprowadzenie na rynek wyników badań poprzez przełożenie ich na konkretne zastosowania. Sądzi, że konieczne jest zapewnienie MŚP łatwiejszego dostępu do finansowania poprzez inwestycje w przedsiębiorstwa rozpoczynające działalność, kapitał wysokiego ryzyka oraz mniej skomplikowane przepisy.

12. Przełożenie badań na praktykę, które jest naszym celem, wymaga dobrego wzajemnego zrozumienia istoty badań, poruszanych w badaniach kwestii i ich znaczenia dla problemów na szczęblu lokalnym i regionalnym. Potrzebny jest do tego nowy rodzaj trójkąta wiedzy, który będzie łączył świat badań i nauki ze światem biznesu i administracji poprzez pewien rodzaj interaktywnego systemu pośrednictwa. Wymaga to dalszych prac i aktywnego wdrażania koncepcji trójkąta wiedzy UE oraz jednocześnie wzmocnienia roli uczelni wyższych jako czynników kształtowania społeczeństwa.

13. Badania naukowe i technologiczne oraz aktywne wdrażanie pomysłów w oparciu o te badania umożliwiają pełnienie roli pioniera. Jednocześnie należy poszerzyć wizję innowacji, aby obejmowała ona nie tylko innowacje technologiczne, lecz także innowacje dotyczące procesów, przedsiębiorstw, usług i projektów, a także sektor publiczny i innowacje społeczne, aby przekształcić kultury poszczególnych społeczności oraz zmodernizować szerszą działalność i struktury. Bardzo ważne jest, by szersza wizja innowacji stała się częścią nie tylko działalności przedsiębiorstw, lecz także sektora publicznego.

14. Ponieważ w niektórych regionach, a zwłaszcza w regionach wiejskich, sektor publiczny jest siłą napędową zmian i pierwszoplanowym podmiotem, jeśli chodzi o podnoszenie świadomości ludności lokalnej, szczególną uwagę w tym sektorze należy poświęcić innowacyjności, a także zmianie procesów zarządzania instytucjami publicznymi. Umożliwi to tym regionom nadrobienie zaległości.

15. Gospodarka obiegowa na rzecz wiedzy: należy ponownie wykorzystać wyniki programów i projektów w zakresie badań i innowacji finansowanych przez Komisję Europejską i poszczególne kraje.

16. Gospodarka obiegowa to gospodarka, w której niczego się nie wyrzuca ani nie gubi, lecz utrzymuje w obiegu i wykorzystuje ponownie, aby zapobiec utracie wartości, a nawet wzmacniać ją. Pojęcie to wiąże się z nowym sposobem myślenia o koncepcjach następnej generacji dotyczących rozwoju zrównoważonego. W gospodarce obiegowej na rzecz wiedzy wyniki programów badawczych i ukończonych projektów – pomysły, spostrzeżenia, zalecenia, materiały, metodologie, praktyczne propozycje, prototypy i wynalazki – mogą zostać ponownie odkryte, udostępnione i wykorzystane w obecnych programach i projektach w odpowiednich powiązanych dziedzinach. Komitet przypomina o szansach gospodarczych i związanych z innowacjami, jakie stwarzają regionom i miastom biogospodarka oraz ICT, które są kluczowymi elementami inteligentnego, zrównoważonego i zielonego wzrostu ⁽¹⁾.

17. Zmierzając do obiegowej gospodarki na rzecz wiedzy, krajowe organy finansujące mogłyby ponownie rozważyć i zbadać wyniki projektów zakończonych w ostatnich 5–10 latach, i ponownie wykorzystać ich zdobycze w nowych kontekstach regionalnych i krajowych. Dyrekcje generalne Komisji mogłyby uczynić to samo, szerzej udostępniając wyniki w różnych dziedzinach, aby sprostać wyzwaniom społecznym. Badania uniwersyteckie można by ściślej powiązać z decyzjami politycznymi i zespołami projektowymi. Można by dokonać przeglądu wyników we wszystkich tych obszarach, aby dostosować potrzeby szczebla regionalnego i lokalnego oraz udostępnić nowe pomysły, materiały i metody do zastosowania w rozwoju regionalnych ekosystemów innowacji w całej Europie.

18. Aktywne i stymulujące otoczenie powstaje w wyniku połączonego efektu wielu różnych czynników. Innowacyjne jednostki chętnie biorą udział w wydarzeniach, projektach i ogólnych działaniach, jeżeli są one poparte dobrymi koncepcjami, metodami oraz skutecznym i nowatorskim zastosowaniem badań, rozwoju i innowacji (BRI).

19. Czynniki związane z niepewnością, wątpliwością i napięciem są obecne we wszystkich działaniach interpersonalnych. Należy przekształcić napięcia, tak by służyły one za źródło kreatywności i innowacji, a także zrealizować zasady uczącej się organizacji. Proces twórczy staje się zatem widocznym napięciem twórczym, które można wykorzystać do zmiany działania w ramach systemów i do zmiany całych systemów. Trzeba stworzyć metody i koncepcje, które stymulowałyby uczenie się, podnosiły jego jakość i sprzyjały zrównoważonemu rozwojowi społecznemu. Wykorzystywanie wiedzy, procesy budowania potencjału, a także ich wykorzystywanie w ramach organizacyjnego uczenia się to pojęcia, które coraz bardziej zyskują na znaczeniu, podobnie jak badania i wspólne tworzenie wiedzy.

20. Regiony potrzebują nowych skupisk ożywionego współtworzenia innowacji. Można je określić jako „ogrody innowacji” i „platformy wyzwań”, które razem stanowią prototypowe miejsca pracy sprzyjające kształtowaniu przyszłości. Potrzeba ich dla sprostania wyzwaniom – począwszy od małych wyzwań lokalnych po wielkie wyzwania społeczne na szczeblu globalnym. Konieczna jest więc działalność BRI w celu prowadzenia pilotażu i tworzenia prototypów (1) przestrzennych konfiguracji o wymiarze fizycznym, intelektualnym i wirtualnym, oraz (2) organizacji i narzędzi zarządzania wiedzą niezbędnych do sprostania wyzwaniom.

21. Niegdyś chwalone podejście oparte na potrójnej spirali nie jest wystarczająco dynamiczne, by sprostać nowym wyzwaniom. Teraz należy mówić co najmniej o poczwórnej spirali, w której czwartym łańcuchem jest społeczność. Podejście to trzeba unowocześnić. Konieczne jest intensywne zaangażowanie w funkcjonowanie regionalnych systemów innowacji, aby uaktualnić to pojęcie operacyjne i związaną z nim kulturę.

22. Szczególnie ważne z punktu widzenia Europy jest zbadanie regionalnych ekosystemów innowacji oraz roli, znaczenia, działalności, rozwiązań przestrzennych oraz czynników sukcesu społeczności i instytucji, które stymulują nową i dynamiczną działalność innowacyjną w ramach takich ekosystemów. Nowe ośrodki innowacyjne skupiają się na nowym podejściu i otoczeniu niezbędnym do projektowania skoncentrowanego na użytkowniku, wspólnego tworzenia oraz szybkiego wprowadzania projektów pilotażowych.

⁽¹⁾ CdR 1112/2012 fin.

23. Te nowe ośrodki, z których większość powstała dopiero w ostatnich kilku latach, to elastyczne jednostki o podejściu opartym na współpracy. Przykłady obejmują: inkubatory i akceleratorzy, żywe laboratoria, węzły przedsiębiorczości, laboratoria rozwojowe, laboratoria innowacji społecznych, laboratoria wytwórcze, obozy nauki innowacji społecznych oraz centra przyszłości. Zwykle działają one jako jednostki stowarzyszone z uniwersytetami, gminami lub przedsiębiorstwami. Łączą w sobie nowe, otwarte praktyki operacyjne, wykorzystanie mediów społecznościowych, nowe prawa własności intelektualnej i praktyki finansowania, szeroką sieć podmiotów i przedsiębiorczość.

24. Uproszczenie procedur innowacyjnego składania zamówień publicznych jest niezbędne do zwiększenia ich aktywnego wykorzystania. W całej Europie i w innych częściach świata można znaleźć wiele udanych przykładów uproszczenia. Należy je analizować, dostosowywać, normalizować i stosować.

III. WYJŚCIE NAPRZECIW WIELKIM WYZWANIAM SPOŁECZNYM NA SZCZEBLU REGIONALNYM

25. Dyskusje na temat wielkich wyzwań społecznych często wydają się zbyt abstrakcyjne i odległe od zwykłych problemów, z którymi stykają się podmioty w Europie – władze lokalne i regionalne, MSP i zwykli obywatele. Tymczasem to właśnie na tym poziomie drzemie innowacyjny potencjał Europy. Wielkie wyzwania trzeba więc wyraźnie powiązać z zadaniami na szczeblu lokalnym i regionalnym i tam też należy stawiać im czoła. W ten sposób zwiększy się lokalną innowacyjność oraz uwolni ogromne pokłady niewykorzystanego potencjału i zbiorowej inteligencji. Obywatele nie są wszak tylko odbiorcami innowacji, lecz podmiotami w samym centrum innowacyjnego procesu. Musimy skupić się bardziej na tym, dlaczego rzeczywiście występuje potrzeba zmian i w jaki sposób zmotywuje to i zachęci osoby, które decydują się na wprowadzanie innowacji. Trzeba tworzyć programy społeczne w regionach, które wykorzystują możliwości dialogu i współpracy powstałe dzięki cyfryzacji i zmierzające do przeprowadzenia niezbędnych zmian społecznych. Powinno się zachęcać wszystkich do rozwiązywania istotnych problemów społecznych i do pracy na rzecz pionierskich zmian.

26. KR wzywa Komisję, by ustanowiła programy, które przekładałyby wielkie wyzwania społeczne na poziom krajowy, regionalny i lokalny. W jaki sposób określone wielkie wyzwanie społeczne można przełożyć na potrzeby krajowe? Jak można je zawrzeć w priorytetach regionu? A na szczeblu lokalnym? Dzięki tym programom – „Horyzontowi 2020” i innym programom unijnym – obywatele i małe przedsiębiorstwa powinny móc przekazać Komisji, jakie są ich wyzwania, oraz powinni dysponować narzędziami (metodologią, proinnowacyjnym otoczeniem, osobami wspomagającymi), które przełożą te lokalne wyzwania na innowacyjne programy na odpowiednim szczeblu. Zasadniczą metodą w tym zakresie jest szybkie prototypowanie.

27. KR zaleca, by w kilku regionach Europy jednocześnie przeprowadzić eksperymenty i specjalne działania na rzecz szybkiego prototypowania każdego spośród wielkich wyzwań społecznych. Miałby to być powiązany program wzajemnego uczenia się. Należy również przyspieszyć tworzenie sieci połączonych inteligentnych miast, by zachęcić do eksperymentalnej innowacji i nauki. Europie potrzebne są pionierskie miasta i skuteczne programy partnerstwa, by promować innowacje, co zagwarantuje rozwój wszystkich regionów bez względu na ich obecną sytuację. Wymaga to nadania tym zagadnieniom znaczenia na szczeblu lokalnym i regionalnym, by można było się nimi zająć jako procesem innowacyjnych zmian na szczeblu lokalnym. Regiony biorące udział w tej inicjatywie wymieniałyby się wiedzą i doświadczeniami, które by odnotowywano i szybko utrwalano w przejrzystej postaci graficznej i przystępnym językiem, między innymi w celu czynnego wykorzystania przez innych. W ten sposób rozwiązania jednego regionu będzie można wypróbować i wdrożyć w innych uczestniczących regionach, a następnie skuteczne rozwiązania będzie można przenieść do pozostałych regionów Europy. Środki te powinny być elastyczne i należyce stosowane na szczeblu lokalnym w sposób minimalizujący obciążenia administracyjne dla przedsiębiorstw, instytucji edukacyjnych, władz publicznych i innych podmiotów.

28. Z myślą o regionalnych decydentach KR podkreśla, że takie podejście wraz z wykorzystaniem środków Funduszu Spójności i finansowania lokalnego w synergii z programami unijnymi tworzy praktyczne innowacje stosowane w całej Europie. Zwiększy to ponadto innowacyjność na poziomie lokalnym i pomoże stworzyć w Europie kulturę innowacji.

29. Uczelnie wyższe odgrywają w tym kontekście kluczową rolę. Niestety, ograniczanie środków pozostających do ich dyspozycji sprawia, że uczelnie wyższe „zaciągają pasa” i powracają do swoich tradycyjnych sposobów nauczania i prowadzenia badań. Wydaje się, że zaangażowanie zewnętrzne schodzi na drugi plan. KR podkreśla znaczenie działań, dzięki którym uczelnie wyższe będą zachęcane do odgrywania silniejszej roli w społeczeństwie i do opracowania podejścia do nauczania i szkolenia w kontekście procesów niezbędnych zmian społecznych.

IV. INTELIGENTNA SPECJALIZACJA

30. Istotna rola inteligentnej specjalizacji w politycznych ramach strategii „Europa 2020” została dodatkowo podkreślona przez Radę UE w jej konkluzjach w sprawie „Unii innowacji”. Unijny przewodnik dotyczący strategii innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) określa je jako zintegrowane, dostosowane do lokalnych potrzeb strategie transformacji gospodarczej.

31. KR podkreśla, że inteligentna specjalizacja jest narzędziem regionalnej polityki na rzecz wzrostu napędzanego innowacją. To, co odróżnia inteligentną specjalizację od tradycyjnej polityki przemysłowej i innowacyjnej, to w znacznej mierze proces definiowany jako odkrywczą przedsiębiorczość, czyli interaktywny proces, w którym siły rynku i sektor prywatny odkrywają i tworzą informację o nowych działaniach, zaś władze oceniają ich rezultaty i wspierają te podmioty, które są najbardziej zdolne do wykorzystania tego potencjału. Poza tym strategię na rzecz inteligentnej specjalizacji w znacznie większym stopniu niż tradycyjna polityka przemysłowa charakteryzują się podejściem oddolnym.

32. Platforma inteligentnej specjalizacji (Platforma S3) musi w większym stopniu wspierać działania na szczeblu lokalnym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem słabiej rozwiniętych regionów. Oznacza to w szczególności wspieranie we wszystkich regionach procesów prowadzących do wskazania w każdym regionie działań prowadzących do wytworzenia wysokiej wartości dodanej, co umożliwi stworzenie najlepszych szans na zwiększenie konkurencyjności regionu i zaproponowanie odpowiedniego pakietu polityk, które należy wprowadzić w życie, aby zaplanować strategię inteligentnej specjalizacji.

33. KR zwraca uwagę, że podejście RIS3 jest zgodne z celami i instrumentami unijnej polityki spójności oraz z promowaniem wzrostu i zatrudnienia w krajach i regionach UE. Zapewnia strategię i globalne znaczenie dla gospodarki każdego kraju i regionu, i to zarówno dla regionów wiodących, jak i dla tych mniej zaawansowanych. Podejście to obejmuje szeroką definicję innowacji – nie tylko jako inwestycje w badania bądź sektor produkcji, ale także jako zwiększanie konkurencyjności poprzez projektowanie i przemysł kreatywny, zwiększanie zdolności innowacyjnych w sektorze publicznym, innowacje społeczne i innowacje usług, nowe modele biznesowe i innowacje wynikające z praktyki.

34. KR gorąco popiera propozycję Komisji ITRE Parlamentu Europejskiego dotyczącą uwzględnienia następującego fragmentu spośród zasad inicjatywy „Horyzont 2020”: „Instrumenty stanowiące łączniki między badaniami naukowymi, innowacjami oraz strategiami na rzecz inteligentnej specjalizacji wdrażane są zarówno w ramach programu „Horyzont 2020”, jak i przez fundusze strukturalne w celu stworzenia obiektywnych wskaźników dla «schodów ku doskonałości» i tworzenia europejskiej przestrzeni badawczej”.

35. Regiony i miasta powinny uwzględnić badania, rozwój i innowacje (BRI) jako niezbędny element ich głównego programu politycznego. Środki finansowe przeznaczone na realizację programu „Horyzont 2020” i polityki spójności powinny być wykorzystywane w celu tworzenia koncepcji, instrumentów i innych warunków wstępnych, dzięki którym władze lokalne i regionalne mogłyby aktywnie promować innowacje, podejmować ryzyko oraz inwestować w praktyczne zastosowania BRI, tak aby realizowane działania były dostosowane do konkretnych potrzeb danego regionu.

36. Dla osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” ważne jest, by polityka spójności UE przyczyniała się do zwiększania lokalnego zasobu umiejętności i potencjału innowacyjnego, jak również do rozwoju narzędzi i metod współpracy wspierających kooperację między regionami w Europie. Takie narzędzia i współpraca są potrzebne do wdrożenia wyników programu „Horyzont 2020” na szczeblu lokalnym i regionalnym. Z myślą o realizacji tego celu, Komitet zaleca pełne wykorzystanie możliwości wiążących się z unijną inicjatywą INTERREG oraz przeznaczenie na te działania wystarczających środków poprzez tworzenie platform służących wzajemnemu uczeniu się, a także poprzez wspieranie międzynarodowej wymiany informacji dotyczących strategii innowacji.

V. INTELIGENTNE MIASTA

37. Koncepcja „inteligentnego miasta” jest jednym z głównych obszarów działania UE mającym na celu stymulowanie zrównoważonego wzrostu i poprawę jakości życia. Cel ten realizowany jest poprzez inwestycje w nowoczesną infrastrukturę ICT i usługi elektroniczne, a także w kapitał ludzki i społeczny. Motorami zmian są przede wszystkim: regionalny kapitał w zakresie odnowy oraz efektywność ekosystemów innowacji, ukierunkowane zwłaszcza na kulturę współpracy opartą na potrójnej spirali oraz zwiększanie regionalnej zdolności do reagowania poprzez udział obywateli. KR zwraca uwagę na kluczowe znaczenie inteligentnych aplikacji funkcjonujących za pośrednictwem otwartych i interoperacyjnych interfejsów usług cyfrowych jako sposobu na połączenie ludzi z własnym regionem i ze światem, a także na połączenie miast w ramach partnerstw europejskich. Należy rozwinąć koncepcję „połączonych inteligentnych miast” i rozszerzyć ją na całą Europę.

38. Rozwijanie i świadczenie inteligentnych usług, które są dostosowane zarówno do kultury lokalnej, jak i do przedsiębiorstw lokalnych i usług publicznych, należy rozpocząć w regionach UE jako element wdrażania strategii inteligentnej specjalizacji. KR proponuje, by działalność rozwojową na szczeblu lokalnym i regionalnym wspierano za pomocą projektów badawczych finansowanych przez UE, których celem byłoby zapewnienie jak najlepszych wyników badawczych do wykorzystania na szczeblu regionalnym, wydobycie istoty tych wyników i wsparcie ich zastosowania w różnych regionach.

39. W regionach trzeba rozpocząć programy na rzecz stworzenia biegunów innowacji o międzynarodowym wpływie. Programy należy wykorzystać do zachęcenia obszarów miejskich do dokonania strategicznych i priorytetowych wyborów w oparciu o swą tożsamość, popyt i wiedzę interdyscyplinarną, a także do zapoczątkowania działalności gospodarczej opartej na wiedzy. KR zaleca, by programy finansowano zarówno ze środków regionalnych, jak i funduszy strukturalnych UE. Działania podejmowane w ich ramach powinny być wspierane w ramach szeregu środków, programów i instrumentów finansowych UE.

40. KR podkreśla, że kluczowym czynnikiem sukcesu w regionalnych strategiach innowacyjnych jest skuteczność w zmniejszaniu dystansu między globalną wiedzą badawczą a faktycznymi praktykami regionalnymi. Należy rozwijać struktury i procesy w miastach i regionach, a nawet radykalnie je zmieniać, zgodnie z najnowszymi wynikami badań naukowych. KR uważa, że kwestie te powinno się rozwiązać następująco:

- Komisja powinna skupić się w ramach programu „Horyzont 2020” na całych łańcuchach i sieciach wartości. Oznacza to prowadzenie większej liczby badań nad tworzeniem i wdrażaniem innowacji w wymiarze praktycznym, w oparciu o lokalne wartości kulturowe i podejścia, aby osiągnąć konkretne wyniki dla dobrobytu obywateli.
- Decydenci polityczni powinni stale wykazywać się odwagą niezbędną w dążeniu do jak najlepszych wyników i wносить coś radykalnie nowego.
- Regiony i miasta powinny tworzyć pionierskie inicjatywy o prawdziwie europejskim charakterze: wielokulturowe, skoncentrowane na ludziach, innowacjach społecznych i zdolności do tworzenia lepszych struktur na rzecz społeczeństwa dobrobytu oraz kładące podwaliny pod rozwój jednolitego rynku cyfrowego.
- Należy tworzyć i szeroko udostępniać prezentacje udanych inicjatyw, tak aby inne regiony i miasta mogły uczyć się z praktycznych rezultatów i efektywnych procesów zachodzących w przeszłych i bieżących programach.
- Regiony i miasta powinny odgrywać kluczową rolę w jak najlepszym informowaniu ludności o znaczeniu innowacji i wykorzystywaniu sugestii mieszkańców do opracowywania koncepcji, tak by tworzyć sprzyjające warunki do skutecznego wdrażania innowacji. Oznacza to konieczność rozwoju w całej Europie regionalnych ekosystemów innowacji oraz innowacji miejskich.

41. KR jest świadom, że innowacyjność społeczną można znacznie zwiększyć poprzez zmobilizowanie udziału obywateli. W szczególności oznacza to wykorzystanie technologii cyfrowej w sposób ukierunkowany na ludzi: *crowdsensing* i *crowdsourcing*. W inteligentnych miastach rozwój w dużej mierze opiera się na oddolnych procesach uczestnictwa, z wykorzystaniem dynamiki wszelkich form działalności społecznej, a także na indywidualnej i wspólnej odpowiedzialności – o wiele bardziej niż tradycyjne odgórne usługi świadczone przez miasto. Istotną zmianą jest bezpośrednie zaangażowanie obywateli w procesy społeczne poprzez generowanie danych i platformy służące do dzielenia się treścią. Można stwierdzić, że obywatele odgrywają rolę inicjatorów zmian poprzez zbieranie danych, informowanie o nich oraz udział w różnych działaniach.

42. KR popiera nowe inwestycje w otwarte innowacje i *crowdsourcing*. Są to kluczowe pojęcia związane z inteligentnym miastem i udziałem obywateli. *Crowdsourcing* jest metodą angażowania ludzi, w ramach której firmy, miasta i inne organizacje uzyskują wkład od społeczności. Ma to zasadnicze znaczenie w tym kontekście. Inny czynnik to niewystarczająca znajomość – i zrozumienie – sprawdzonych rozwiązań każdej ze stron: w jaki sposób działają i dlaczego.

43. KR uznaje potrzebę zapewnienia ścisłej współpracy między różnymi szczeblami sprawowania rządów a społeczeństwem obywatelskim i stwierdza, że równowaga ta już się rysuje w wielu miastach i regionach w Europie. Miasta i regiony nie radzą sobie jednak najlepiej ze stosowaniem dobrych praktyk: obiecujące projekty pilotażowe często ograniczają się do poziomu lokalnego i nie dostarczają pełnych korzyści dla użytkowników i możliwości dla firm dostawczych. Ten niewystarczający zasięg wynika ze złożonego charakteru wielu innowacji miejskich i kontekstu, w jakim są one przyjmowane.

44. KR zaleca, by Komisja ogłosiła przetarg na innowacje miejskie. Powinny one koncentrować się na tworzeniu nowych modeli współpracy na rzecz poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie rozwoju miejskiego i potrzeb usługowych oraz zwiększeniu skali i dzieleniu się tymi innowacyjnymi rozwiązaniami z innymi miastami i regionami. Należy uwzględnić przy tym nowe rodzaje współpracy między obywatelami, przedsiębiorstwami, instytucjami edukacyjnymi i badawczymi oraz rządami. Pociąga to za sobą zarówno szanse, jak i wyzwania. Obywatele w całej Europie już podejmują inicjatywy na rzecz zmiany własnego otoczenia i eksperymentują z nowymi formami współpracy. Szanse obejmują wzbogacenie i aktywizację życia społeczności lokalnych, mobilizowanie dużej liczby wolontariuszy oraz szeroki wachlarz związanych z tym inicjatyw. Działania te powinny mieć na celu odkrywanie nowych form współpracy i wzmocnienie powiązań między istniejącymi partnerstwami tak, aby stały się one bardziej otwarte na innowacyjne odkrycia i opierały się w większym stopniu na wykorzystaniu globalnych zasobów wiedzy i uczeniu się od siebie nawzajem. Należy prezentować przykłady udanych działań, aby zwróciły one uwagę podobnych regionów w całej Europie.

VI. REGIONALNE EKOSYSTEMY INNOWACJI JAKO LABORATORIA SŁUŻĄCE PRZEDSIĘBIORCZYM ODKRYCIOM

45. Głównym wyzwaniem w likwidacji przepaści innowacyjnej jest przełamanie zamkniętych struktur, w ramach których rozwiązuje się poszczególne kwestie i wyzwania. Problemy społeczne nie ograniczają się do struktur administracyjnych ani też nie mogą być rozwiązywane poprzez indywidualne projekty bądź ministerstwa krajowe i regionalne. Tradycyjne projekty – nawet te duże – nie są rozwiązaniem. Europa musi przełamać zamknięty sposób myślenia i działania: nowy wzrost i miejsca pracy powstają dzięki otwartym innowacjom i sieciom wartości. Europa musi przyjąć interdyscyplinarne podejście ukierunkowane na przedsiębiorcze odkrycia mające na celu rozwiązywanie wyzwań w sposób systematyczny. Powiązane ze sobą problemy wymagają rozwiązań systemowych.

46. KR odnotowuje, że laboratoria uniwersyteckie prowadzą interesujące badania w całej Europie, a nawet na świecie, nad głównymi wyzwaniami społecznymi i przemysłowymi. Jednak obecnie najlepsze laboratoria dokonujące przełomowych innowacji to nie tradycyjne ośrodki uniwersyteckie, lecz regionalne ekosystemy innowacji funkcjonujące jako poligony doświadczalne tworzące prototypy wielu rodzajów innowacji skoncentrowanych na użytkownikach, w oparciu o transformacyjne i skalowalne systemy. Aby przełożyć wyniki badań naukowych i technologicznych na duży napływ nowych produktów, usług i procesów, Europa musi stymulować innowacje w systemach produkcji różnych od tradycyjnej wytwórczości. Konieczne jest także wzajemne zrozumienie wymagań, wątpliwości i szans we wszystkich dziedzinach gospodarki, nauki i administracji.

47. KR wzywa do intensyfikacji działań badawczo-rozwojowych na rzecz stymulowania innowacji i rozwoju przedsiębiorstw, tak by wyjść poza przestarzałe struktury sektorów i klastrów oraz przyjąć podejście oparte na ekosystemach, które mogą być zaprojektowane tak, aby wzmacniać potencjał innowacyjny regionów i wspierać ducha przedsiębiorczości.

48. KR podkreśla znaczenie unijnego i regionalnego finansowania innowacji i ekosystemów produkcyjnych mających silny charakter lokalny, regionalny lub międzyregionalny. Szeroko zakrojona polityka innowacyjna tworzy warunki niezbędne dla systemowych modeli operacyjnych, które łączą w ramach wzajemnego dialogu potrzeby użytkowników, konsumentów i obywateli, a także wiedzę, kreatywność i kompetencje.

49. Wiele konkretnych dziedzin badań i innowacji wspiera motory zmian, które są pilnie potrzebne w okresie programowania 2014–2020. KR podkreśla następujące czynniki sukcesu w przyszłości:

- Innowacyjne społeczności funkcjonują jako ekosystemy dzięki tworzeniu systemowych sieci wartości w świecie bez granic.
- Innowacyjne procesy są silnie oparte na popycie i zorientowane na użytkowników i konsumentów jako kluczowe podmioty innowacji.
- Innowacyjne strategie skupiają się na katalizowaniu otwartych innowacji oraz zachęcaniu jednostek i społeczności do

przyjęcia przedsiębiorczego podejścia oraz efektywnego wykorzystywania i tworzenia nowych usług cyfrowych.

50. Doświadczenia UE w dziedzinie wspólnego planowania i partnerstw transnarodowych wymagają dalszego rozwinięcia w celu poszerzenia procesów regionalnych łączących oddolne podejście do priorytetów strategii „Europa 2020” z wysokim poziomem europejskiej wiedzy w zakresie badań. KR podkreśla znaczenie zwiększenia finansowania w celu realizacji większej liczby partnerstw europejskich i regionalnych inicjatyw wzajemnego uczenia się w ramach INTERREG i innych podobnych programów.

51. KR zachęca Komisję do tworzenia programów na rzecz „przedsiębiorczych odkryć” funkcjonujących na wielu poziomach i identyfikujących najbardziej skuteczne rozwiązania przynoszące korzyści na szczeblu lokalnym i europejskim. Finansowanie tych programów powinno pochodzić z różnych źródeł: programu „Horyzont 2020”, COSME, Funduszu Spójności i innych. Projekty pilotażowe, w których uczestniczy kilka regionów, mogą wzmacniać potencjał w zakresie międzyregionalnego uczenia się. Regiony o podobnym kontekście kulturowym – na przykład region Morza Bałtyckiego, region Dunaju czy regiony najbardziej oddalone – powinny współpracować na rzecz rozwiązań konkretnych wspólnych wyzwań społecznych. Udane innowacje w jednym regionie mogą być wypróbowane i umocnione w innych; innowacje miejskie mogą być zastosowane na skalę regionalną, a następnie w innych regionach Europy. Projekty te powinny obejmować kluczowe podmioty na wszystkich szczeblach, w tym władze lokalne i regionalne, MŚP, organizacje pozarządowe, a w szczególności wszystkie instytucje edukacyjne.

52. Wielorakie formy projektowania od dłuższego czasu kojarzy się z przedsiębiorczością. Projektowanie strategiczne oznacza zastosowanie znanych zasad do opracowywania rozwiązań największych wyzwań społecznych, takich jak starzenie się społeczeństwa i zmiana klimatu. Projektowanie to o wiele więcej niż nadawanie formy. Można je wykorzystywać do znalezienia nowych perspektyw rozwiązywania problemów, wskazywania możliwych środków i opracowywania skutecznych i kompleksowych rozwiązań, unikając typowej dla sektora publicznego hermetyczności.

53. Innowacyjne projektowanie stwarza znaczne możliwości uzyskania korzyści gospodarczych i kulturowych w społeczeństwie. W regionach trzeba propagować ekosystemy ukierunkowane na projektowanie. Doświadczeni naukowcy, przedstawiciele przedsiębiorstw i różnorodni projektanci, a także reprezentowane przez nich przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe i inne społeczności skutecznie współpracują w ramach tych ekosystemów, opracowując nowe inicjatywy. W ten sposób wszystkie te podmioty proaktywnie przyczyniają się do wzmożenia działalności i do rozwoju całej polityki innowacji.

54. KR wzywa regiony i miasta do wykorzystania innowacyjnych zamówień publicznych w tworzeniu nowych innowacji. Należy zachęcać do współpracy publiczno-prywatnej w prowadzeniu eksperymentów i tworzeniu prototypów. Podejmowanie ryzyka i niepowodzenia należy postrzegać jako dowody na przedsiębiorczość, a nie upokorzenie społeczne. Publiczni przedstawiciele miast i regionów powinni opracowywać metody zarządzania ryzykiem związanym z tego rodzaju projektami oraz wymieniać doświadczenia w tym zakresie. Dzięki wspieraniu przedsiębiorczego ducha eksperymentowania, pilotażu i prototypów projekty te zwiększą również zdolności samoorganizacyjne obywateli europejskich.

VII. WSPÓŁPRACA OPARTA NA SYNERGII W NOWYM OKRESIE PROGRAMOWANIA

55. Kluczowe reformy w następnym okresie programowania obejmują koncentrację projektów na strategicznych priorytetach dotyczących inteligentnej specjalizacji, uproszczenia zarządzania projektami oraz rozwinięcia ich w kierunku inicjatyw na większą skalę dzięki ścisłej koordynacji wielu projektów. Kolejną ważną zasadą jest ścisła koordynacja między programem „Horyzont 2020” i polityką spójności, a także synergiczne gromadzenie środków finansowych w ramach tych polityk oraz finansowania lokalnego i regionalnego.

56. KR zwraca uwagę, że stałe stosowanie tych zasad podczas realizacji propozycji zawartych w niniejszej opinii będzie nieuchronnie oznaczało wykorzystanie finansowania programu „Horyzont 2020” na potrzeby badawcze określone w strategiach RIS3 regionów UE, aby program ten pełnił funkcję katalizatora, przynosił wiedzę opartą na badaniach oraz rozwój koncepcji metodologicznych w zakresie regionalnych badań, rozwoju i innowacji. Kluczowe obszary badawcze finansowane w ramach „Horyzontu 2020” należy więc określić na podstawie strategii RIS3.

57. Komitet Regionów podkreśla znaczenie zapoznania się z poglądami szczebla regionalnego podczas planowania koordynacji poszczególnych programów. Kluczowym czynnikiem rozpoczęcia działań i zachęcania do innowacyjnej działalności na szczeblu regionalnym jest wysłuchanie przez dyrekcje generalne Komisji głosu przedstawicieli regionów, np. KR-u, podczas podejmowania decyzji co do obszarów badań. Ponadto w zasadach wdrażania projektów programu „Horyzont 2020” oraz w sposobie wykorzystania finansowania, oprócz zwykłych obowiązków w zakresie dzielenia się wynikami, powinno być uwzględniane wsparcie materialne i metodologiczne projektów prowadzonych w regionach z Funduszu Spójności. Współpraca ta powinna przebiegać następująco:

— Projekty programu „Horyzont 2020” obejmują regionalne projekty twinningowe finansowane z polityki spójności, w ramach których wyniki badań są przekazywane i

stosowane w praktyce jako działalność innowacyjna. W ten sposób tworzone są duże ogólnounijne systemy projektów partnerskich oparte na współpracy i zaufaniu, ukierunkowane w szczególności na filary programu „Horyzont 2020” – „Wiodąca rola w przemyśle” i „Wyzwania społeczne”. Regiony, które korzystają z finansowania w zakresie spójności, dążą przy tym do stosowania najnowszych wyników badań w dziedzinach strategicznego rozwoju.

— Takie systemy projektowe są szczególnie potrzebne podczas rozwijania *know-how* i metod, których wymaga dynamika regionalnych ekosystemów innowacji tak, aby zapewnić, że będą one pełniły rolę lokalnych węzłów europejskiej działalności innowacyjnej oraz pośredników w innowacjach dla całego regionu. W oparciu o decyzje regionalne wspierają one także działalność innowacyjną poszczególnych grup docelowych, takich jak dzieci w wieku szkolnym, studenci wyższych uczelni oraz emeryci.

— Te regionalne ekosystemy innowacji skupiają się na dziedzinach wybranych na podstawie regionalnych decyzji strategicznych i organizują działalność innowacyjną inicjatorów zmian w regionach. Działalność obejmuje także szereg programów żywych laboratoriów oraz podobnych projektów próbnych i pilotażowych. Środki w zakresie twinningu i stanowisk EPB w ramach programu „Horyzont 2020” mogłyby również znacząco przyczynić się do rozwoju działalności takich ekosystemów.

58. KR zwraca uwagę, że globalne społeczności naukowe i biznesowe weszły w epokę otwartych innowacji i współtworzenia, w ramach których współpraca transgraniczna daje nową przewagę konkurencyjną. Aby skutecznie rozwiązać trudne i skomplikowane kwestie, KR zaleca, by Komisja utworzyła platformy wyzwań poszukujące rozwiązań na poziomie europejskim poprzez interdyscyplinarne sieci. Platformy te zajmowałyby się konkretnymi wyzwaniami ważnymi dla wszystkich uczestniczących regionów oraz stosowały ustrukturyzowane metodologie, by przełożyć dobre pomysły z etapu prototypowego na realizację projektów pilotażowych. Pozwoliłoby to zmobilizować potencjał transformacyjny regionów.

59. KR podkreśla, że platformy te powinny opierać się zarówno na wzajemnym uczeniu się (uwiarygodnienie pomysłów, które sprawdziły się w jednym regionie poprzez testowanie ich w innych regionach) oraz wspólnym działaniu (nadając wartość dodaną nowym pomysłom poprzez przekładanie ich na praktyczne innowacje w wielu regionach jednocześnie). W fazie pilotażowej brałoby udział kilka regionów, aby sprostać rzeczywistym wyzwaniom, z którymi się stykają, takim jak ochrona zdrowia, możliwości w starzejącym się społeczeństwie, energia, ograniczenie emisji, rolnictwo i żywność itp.

60. KR podkreśla znaczenie rozwoju metodologii wysokiej jakości oraz skutecznego rozpowszechniania wyników. Wyzwania i wyniki powinny być publikowane na platformach w chmurze obliczeniowej i kierowane zarówno do szczebla lokalnego, jak i regionalnego. Najlepsi pionierzy w zakresie rozwoju i prowadzący ogólnoeuropejskie projekty powinni uzyskiwać finansowanie z programu „Horyzont 2020” i Funduszu Spójności – ma to na celu także testowanie skutecznych metod i narzędzi w ramach praktycznej współpracy i transgranicznego uczenia się.

61. KR uznaje potrzebę zapewnienia aktywnych szkoleń, aby wspierać ducha zaangażowania międzypokoleniowego, co może być kluczowym czynnikiem w likwidacji przepaści innowacyjnej. Wszystkie grupy docelowe w poszczególnych regionach i środowiskach kulturalnych – naukowcy, urzędnicy służby cywilnej, MŚP i studenci – muszą przejść szkolenia pozwalające zrozumieć i aktywnie uzupełniać swoje podejścia, a także wprowadzać odpowiednie pomysły w praktyce. Szkoły i wszelkie ośrodki edukacyjne odgrywają tutaj szczególnie istotną rolę.

62. Kreatywność i zdolność przyswajania sobie nowości przychodzą z łatwością małym dzieciom we wczesnym dzieciństwie. Warto zapytać, dlaczego środowisku społecznemu i systemowi szkolnemu często nie udaje się przełożyć tych cech na pełen ciekawości, otwarty i innowacyjny sposób życia. Wszystkie podmioty powinny połączyć siły w celu zadbania o to, by szkoły w całej UE uczyniły kreatywność i zdolność uczenia się jednym z priorytetów pośród szeregu różnych celów i wymogów. W tym okresie rozwija się podstawa europejskiej innowacyjności.

63. Wreszcie KR rozumie znaczenie likwidacji przepaści między światem nauki a społeczeństwem. KR zachęca wszystkie zainteresowane strony do aktywnego zaangażowania w dialog między światem nauki a społeczeństwem, w ramach którego zbadano by i podkreślono sposoby przełożenia wyników badań na codzienną praktykę. Wszystkie wyzwania społeczne mają silny wymiar lokalny, co może pomóc uświadomić naukowcom konkretne kwestie, a podmiotom społecznym zrozumieć możliwości, jakie oferuje nauka. W ramach dialogu należy skupić się wyraźnie na powiązaniu lokalnych potrzeb z wynikami badań dotyczących filarów programu „Horyzont 2020”: wyzwania społeczne, wiodąca rola w przemyśle i doskonałość w nauce. Następnie można stworzyć kuźnie pomysłów i inkubatory społeczne, aby uzyskać nowy wgląd dzięki dyskusji nad prototypami, które można wykorzystać w praktyce.

64. Propozycje te będą rzeczywiście krokiem w kierunku likwidacji przepaści innowacyjnej, jeśli będzie je można zastosować do wszystkich regionów w Europie. KR uznaje, że konieczne jest zajęcie się potrzebami regionów pionierskich, dobrze funkcjonujących oraz regionów bardziej zagrożonych, radzących sobie gorzej i mniej uprzywilejowanych. Oczywiście konkretne ukierunkowane działania i programy są wymagane na każdym poziomie. Ponadto podkreślamy znaczenie wspierania współpracy międzyregionalnej i każdego rodzaju współpracy: aktywne partnerstwo na rzecz wymiany wiedzy oraz współtworzenie procesów i praktyk, które sprawdzą się w każdej konkretnej sytuacji, międzyregionalne szkolenia i mentoring, inicjatywy w zakresie uczenia się od siebie nawzajem i podejmowania wspólnych działań, pozwalające mniej uprzywilejowanym regionom skorzystać z doświadczeń innych, a jednocześnie wnieść własne mocne strony i konkretną wiedzę specjalistyczną, aby przyczynić się do innowacji w innych regionach i wspierać je. Ta silna różnorodność regionalna powinna mieć kluczowe znaczenie dla nowej przewagi Europy opartej na współpracy.

VIII. CO DALEJ?

65. KR zdecydowanie uważa, że określenie, w jaki sposób liczne propozycje i zalecenia zawarte w niniejszej opinii mogą zostać wprowadzone w życie, a także wspólne rozważenie obiecujących metod ich realizacji wewnątrz granic regionalnych i poza nimi to najskuteczniejszy sposób przełożenia szlachetnych intencji na prawdziwe wyniki, które wywarłyby rzeczywisty wpływ na życie codzienne w Europie. Ma to zasadnicze znaczenie dla zlikwidowania przepaści innowacyjnej.

66. Odpowiedzialność za niezbędne zmiany spoczywa na wszystkich płaszczyznach i podmiotach. Odpowiedzialność za realizację propozycji przedstawionych w niniejszej opinii będzie rzecz jasna spoczywać głównie na Komisji Europejskiej, a także na decydentach lokalnych i regionalnych i innych podmiotach. Odpowiedzialność spadnie również na prezydentkę irlandzką i kolejną prezydentkę, które mogą jak najszybciej i w jak największym stopniu zrealizować niektóre bądź wszystkie z przedstawionych tu propozycji.

67. Komitet Regionów zaleca, by władze lokalne i regionalne, Komisja i inne podmioty zapewniły monitorowanie, gromadząc przykłady dobrych praktyk. Celem jest przyspieszenie pożądanych zmian zarówno ogólnie, jak i za pośrednictwem szeregu środków określonych jako projekty priorytetowe. Niektóre z nich powinny znaleźć się również w programie przyszłych prezydentki.

Bruksela, 30 maja 2013 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Ramón Luis VALCÁRCEL SISÓ